

De brief

Vrijdag 3 november 1911, Rotterdam

Het schijnt mode te zijn voor dames van stand om een dagboek of een *journal* – in het Frans klinkt alles chiquer – bij te houden. Waarschijnlijk gewoonweg uit verveling.

Aangezien ik me heb voorgenomen om me aan te passen aan mijn nieuwe omstandigheden, zal ook ik mijn belevenissen gaan neerschrijven. Niet dagelijks, maar wanneer het in me op komt. Laat ik beginnen op die dag in november, toen ik, net als altijd, achter mijn bureau zat van de firma die ik samen met mijn broer Eduard leidde: De Rotterdamse Groothandel in Touwwerk.

Mijn schoonzus Clara legde met een nadrukkelijk gebaar een aantal enveloppen voor me neer. ‘Hier is de ochtendpost, Anna. Er is één persoonlijke brief voor jou bij, die heeft Eduard niet geopend. De rest valt allemaal onder zakelijke correspondentie.’

Zonder iets te zeggen pakte ik de gesloten envelop en legde hem opzij. Toen mijn schoonzus bijna mijn werkkamer uit was, zei ik langs mijn neus weg: ‘Stuur Neeltje met de koffie, wil je, Clara?’

Ze aarzelde en trok vervolgens met een zuur gezicht de deur achter zich dicht. Sinds haar kinderen waren opgegroeid tot jongvolwassenen en hun moeder niet meer nodig bleken te hebben, zocht Clara haar levensvervulling op kantoor. Ze bemoeide zich nu met zaken die onder mijn verantwoordelijkheid vielen. Eduard moest er echt wat van zeggen, dacht ik, terwijl ik geërgerd een envelop verscheurde. Maar dat deed hij niet, de pantoffelheld.

Janus stak zijn hoofd om de deur. ‘Koffie, Hoogheid?’

‘Jawel, lakei,’ antwoordde ik. Janus was één van mijn beschermelingen uit de achterbuurten. Ik had hem een plaatsje in ons magazijn gegeven, maar het viel niet mee om hem ‘af te richten’, zoals hij het zelf noemde. Het was een origineel type dat regelmatig vergat dat hij hier was om te werken. Zodra hij ontdekt had hoeveel ik op de zaak te vertellen had, sprak hij me aan met ‘Hoogheid’.

‘Ik dacht dat Neeltje zou komen,’ zei ik tegen Janus, toen hij het blad met de koffie voor me neerzette.

‘Nee, die hebt ’t te druk, juffrouw. Mevrouw heb haar aan de grote schoonmaak gezet in meneers kantoor.’

Daar zou hij blij mee zijn, dacht ik spottend. Nu werd zijn veilige verschansing op kantoor belegerd. Ik zag Janus een kroes uit zijn zak halen.

‘Geen sprake van,’ zei ik kordaat. ‘Ik ga hier niet met het laagste personeel koffie zitten drinken. Je kunt beneden bij de magazijnmeester een mok nemen.’

Janus grijsde terug en schonk zowel voor zichzelf als voor mij koffie in. Eerlijk gezegd wist ik me niet goed raad met deze eigenzinnige jongeman. Ik was wel wat brutaliteit gewend van ‘mijn’ jongens, maar dit heerschap spande de kroon.

‘Hoe is het met barones van Bars tot Boos?’ vroeg Janus, die een voorliefde voor fantasievolle bijnamen aan de dag legde. Ik wist dat hij Clara bedoelde en al was ik nog steeds nijdig op haar, het fatsoen verbood me om hier antwoord op te geven. Mijn schoonzus was er duidelijk op uit om mijn positie bij onze firma te ondermijnen, terwijl ik hier al vanaf mijn zestiende op kantoor zat. Mijn eigen vader had me het klappen van de zweep geleerd en toen hij tien jaar geleden gestorven was, had hij de zaak aan mij en mijn tien jaar oudere broer nagelaten. In zijn testament stond uitdrukkelijk beschreven dat wij gezamenlijk het bewind zouden voeren en de winst zouden delen. En nu wilde een onnozel vrouwmens als

Clara, die alleen ervaring had in het leiden van een huishouding, mij de wet voorschrijven! Straks kreeg ik de post helemaal niet meer te zien, dan schafte ze zichzelf een bureautje aan, (zo'n éniĝ Frans ding!) en beheerde zij voortaan de correspondentie!

Kom Anna, zei ik tegen mezelf, nuchter blijven. Een eigenschap waar tenslotte iedere rechtgeaarde Rotterdammer prat op ging.

Janus zat ondertussen...